

Portret zapomnianej prowincji kieleckiej.
Pierściński, Buczkowski, Gajewski

Muzeum Wsi Kieleckiej

2021

Redakcja
Leszek Gawlik, Beata Ryń

Skład i opracowanie graficzne
Grzegorz Chorążek

Tłumaczenie
Cezary Gola

Muzeum Wsi Kieleckiej
ul. Jana Pawła II 6
25-025 Kielce
tel.: 41 34 492 97 wew. 110
fax: 41 34 450 08
e-mail: poczta@mwk.com.pl
www.mwk.com.pl

Zdjęcia na okładce
Janusz Buczkowski

ISBN 978-83-65037-09-1

Druk
PHU OLEJNIK
ul. E. Szwankowskiego 2/3
01-318 Warszawa

Ministerstwo
Kultury
Dziedzictwa
Narodowego
i Sportu

Dofinansowano ze środków Ministra
Kultury, Dziedzictwa Narodowego
i Sportu w ramach programu
Narodowego Centrum Kultury
„Kultura – Interwencje 2021”

Świat prowincji położony z dala od głównego nurtu życia społecznego fascynował fotografów niemal od zawsze. Dokumentowanie i fotografowanie miejsc peryferyjnych, obrzeży, odizolowanych kulturalnie i cywilizacyjnie zaliczyć można do bogatego nurtu tzw. fotografii socjologicznej, mającej w Polsce wielu znakomitych przedstawicieli. Można wśród nich wymienić np. przedwojennego reportera Aleksandra Minorskiego, czy Jerzego Benedykat Dorysa z jego zdjęciami Kazimierza Dolnego nad Wisłą. Świetnym przykładem fotografowania prowincji w międzywojennej Polsce były bez wątpienia prace amerykańki Louise Arner Boyd, która zrealizowała ciekawy portret małych miasteczek II Rzeczypospolitej. Z powojennych dokonań artystycznych warto tu wymienić monumentalny „Zapis socjologiczny” Zofii Rydet, a z dorobku kieleckich fotografików znakomite zdjęcia Jerzego Piątka podsumowane albumem „Smutek i urok prowincji”. Egzotyka pogranicza wiejsko-miejskiego z jej drewnianą zabudową, jarmarkami i tradycyjnymi zajęciami, żywo interesowała przed laty fotografów należących do grona przedstawicieli słynnej Kieleckiej Szkoły Krajobrazu. W wielu wypadkach dokumentacja z plenerów i wypraw terenowych, tworzona przez nich na marginesie nowatorskich, artystycznych poszukiwań „geometrii” świętokrzyskiego pejzażu, pozostawiła interesujące ślady w archiwach znanych fotografików. Wartość takich

rzadko pokazywanych zdjęć, ujawnia się najczęściej po latach, ukazując obrazy świata minionego – jeszcze niedawno obecnego w naszym życiu. Ich znaczenie powoli doceniają miejskie, etnograficzne i regionalne instytucje muzealne. W 2021 roku dzięki środkom pozyskanym przez Muzeum Wsi Kieleckiej z Narodowego Centrum Kultury zrealizowano wystawę pt. „Portret zapomnianej prowincji kieleckiej”. W założeniach przedsięwzięcia za główny cel programu przyjęto pozyskanie prac fotograficznych dokumentujących pod względem historycznym, etnograficznym i społecznym różne przejawy życia wsi i małych miasteczek, w powiązaniu z lokalnym krajobrazem Kielecczyny. Fotogramy wykonane na przestrzeni od lat 60. do 80. XX wieku, miały posłużyć przede wszystkim wzbogaceniu zbiorów MWK, w których od lat znajduje się olbrzymia kolekcja zdjęć Pawła Pierścińskiego, licząca 3426 oryginalnych pozytywów, diapozytywów i negatywów. Wystawa i przedsięwzięcia zrealizowane w ramach Programu Kultura – Interwencje przewidywały zakup 100 fotogramów, pochodzących z autorskich archiwów znanego fotografa Janusza Buczkowskiego oraz utytułowanego fotografa-dokumentalisty Janusza Stanisława Gajewskiego. Wybrane prace wspomnianych autorów wraz z fotogramami Pawła Pierścińskiego złożyły się na plenerową ekspozycję, którą zaprezentowano publiczności od 24 IX 2021 r., na terenie Parku Etnograficznego

w Tokarni. Miejsce eksponowania wystawy czyli skansen, będący muzeum etnograficznym na świeżym powietrzu wybrano nieprzypadkowo, w nawiązaniu do podejmowanej tematyki. Tytułowa „prowincja” uwieczniana w pracach znanych fotografików jest od 45 lat tematem badań podejmowanych przez etnografów, historyków i konserwatorów, zachowujących dziedzictwo ludowej kultury materialnej i duchowej dawnej wsi i miasteczek Kielecczyzny. Fotografia spełnia w takich działaniach rolę dokumentu, stając się równocześnie magicznym „lustrem z pamięcią”, odbijającym obrazy zarejestrowane przed laty na negatywach znanych fotografików. Janusz Buczkowski, to wieloletni prezes Świętokrzyskiego Towarzystwa Fotograficznego, członek ZPAF, nestor kieleckiego środowiska fotograficznego i współtwórca Kieleckiej Szkoły Krajobrazu. W zestawie fotogramów pochodzących z jego bogatego archiwum prowincja przejawia się w kilku kontekstach. Ogólnie można wśród nich wydzielić kilka kategorii scharakteryzowanych hasłowo: „Przy pracy i w polu”, „Ludzie – codzienność i święto”, „W drodze...”, „Krajobraz sentymentalno-prowincjonalny”, „Wieś, ludzie i zwierzęta”, etc. Wszystkie prace noszą na sobie piętno artystycznego dorobku i sposobu patrzenia wybitnego artysty fotografika z oryginalnym podejściem do kompozycji w rejestrowanej rzeczywistości. Odmienny charakter posiadają fotogramy autorstwa Janusza Gajewskiego, co wynika

z jego artystycznej drogi i doświadczeń zawodowych. Twórca specjalizujący się niegdyś w fotografii dokumentacyjno-naukowej, pracował również jako reporter w telewizji, realizując materiały terenowe. Zestaw zdjęć Janusza Gajewskiego nosi cechy fotografii dokumentalnej i jednocześnie reporterskiej ukazując w oryginalnej wizualnej formie obraz kieleckiej prowincji w czasach PRL-u. Na zdjęciach zarejestrowano ważne dla lokalnej społeczności wydarzenia z życia religijnego, codziennego, znane dworskie zabytki, czy krajobraz przekształcony przez wielkie budowy socjalizmu. W fotografiach obecne są też akcenty zaczerpnięte z ideologiczno-partyjnej rzeczywistości, nacechowane ironicznym i humorystycznym podejściem autora. Całość ekspozycji pt. „Portret zapomnianej prowincji kieleckiej. Pierściński, Buczkowski, Gajewski” dopełniają fotogramy mistrza Kieleckiej Szkoły Krajobrazu Pawła Pierścińskiego, pochodzące ze zbiorów Muzeum Wsi Kieleckiej. Obrazy wsi zapisanej na negatywach znanego fotografika, oprócz walorów artystycznych posiadają też duże znaczenie dla etnografów i regionalistów. Stanowią one znakomitą dokumentację niewyczerpanej różnorodności i oryginalności rodzimego pejzażu, z charakterystycznym układem pól, zabudowy i niepowtarzalną, kompozycyjną „geometrią”, która na trwałe wpisała osiągnięcia kieleckich członków ZPAF w dorobek światowej fotografii.

Leszek Gawlik

The world of the provinces, far from the mainstream of social life, has always fascinated photographers. Documenting and photographing peripheries, outskirts, isolated both culturally and civilizationally, can be said to fall into the broad current of the so-called sociological photography, which in Poland has had many prominent representatives. Among them there have been, for example, the prewar reporter Aleksander Minorski, or Jerzy Benedykt Dorys and his photographs of Kazimierz Dolny on the Vistula River. A great example of photographing the provinces in interwar Poland are, undoubtedly, the works of the American Louise Arner Boyd, who created an interesting portrait of small towns of the Second Polish Republic. As far as postwar artistic achievements are concerned, it is worth mentioning Zofia Rydet's monumental "Sociological Record" and the Kielce photographer Jerzy Piątek's excellent photographs summed up in the album "Smutek i urok prowincji" [*The Sadness and Charm of the Provinces*]. Years ago, the exoticness of the rural-urban borderland with its wooden buildings, fairs, and traditional activities, greatly interested photographers who represented the famous Kielce School of Landscape. In many cases, plein-air and field-trip documentation created by well-known art photographers in the margins of their innovative artistic searches for the 'geometry' of the Świętokrzyskie landscape left intriguing marks in their archives. The value of such rarely shown photographs is usually re-

vealed years later, showing images of a world bygone yet present in our lives not so long ago. Their significance is slowly beginning to be appreciated by municipal, ethnographic, and regional museum institutions. In 2021, thanks to the funds obtained by the Museum of Kielce Countryside from the National Centre for Culture, the exhibition entitled "Portret zapomnianej prowincji kieleckiej" [Portrait of the forgotten provinces near Kielce] was organized. The assumptions of the undertaking stipulated that the main objective of the project would be to acquire photographic works documenting – historically, ethnographically, and socially – the various manifestations of life in villages and small towns, in combination with the local landscape of the Kielce region. Photographs taken between the 1960s and 80s were first and foremost supposed to enrich the collection of the Museum of Kielce Countryside, which had already included a huge set of photographs by Paweł Pierściński consisting of 3,426 original positives, diapositives, and negatives. Plans for the exhibition and undertakings carried out as part of the Culture Interventions program included buying 100 photographs from the original archives of the renowned art photographer Janusz Buczkowski and the award-winning documentary photographer Janusz Stanisław Gajewski. Selected works of said authors, together with Paweł Pierściński's photographs, were combined to create an open-air exhibition that was presented to the public from 24 September

2021 at the Ethnographic Park in Tokarnia. The place where the exhibition was presented, i.e., the open-air ethnographic museum, was no coincidence because it corresponds to the subject matter tackled. The titular "provinces" immortalized in the works of the renown art photographers have for 45 years been the object of research undertaken by ethnographers, historians, and conservators, who preserve the heritage of material and spiritual folk culture of old villages and towns in the Kielce region. In such efforts, photography plays the role of a document, at the same time becoming a magical 'memory mirror' that reflects the images recorded years ago on the negatives of photographers. Janusz Buczkowski is a long-time president of the Świętokrzyskie Photographic Society, member of the Association of Polish Art Photographers, doyen of Kielce's photographic community, and co-creator of the Kielce School of Landscape. The set of photographs originating from his rich archive depict the provinces in several contexts. A few general categories can be distinguished, characterized by short phrases: "At work and in the field", "People – everyday life and holidays", "On the road...", "Sentimental-provincial landscape", "Countryside, people, and animals", etc. All the works reflect this outstanding art photographer's oeuvre and original approach to composition in the recorded reality. Photographs by Janusz Gajewski are of a different character, due to his specific artistic path and professional experience. The artist,

who used to specialize in documentary and scientific photography, also worked as a TV reporter producing materials out in the field. Janusz Gajewski's set of photographs has features of both documentary and reportorial photography that shows, in an original visual form, the provinces near Kielce in the times of the Polish People's Republic. The photographs depict religious and everyday events important to the local community, well-known manor monuments, and landscapes transformed by the large socialist construction projects. The photographs also contain elements taken from the ideological and political reality marked by the author's ironic and humorous approach. The whole exhibition entitled "Portrait of the forgotten provinces near Kielce" [*Portrait of the forgotten provinces near Kielce*] is complemented with photographs by the master of the Kielce School of Landscape – Paweł Pierściński – from the collection of the Museum of Kielce Countryside. Apart from their artistic value, images of the countryside recorded on the negatives of the famous art photographer are of great importance also to ethnographers and regionalists. They wonderfully document the inexhaustible variety and originality of the native landscape with its characteristic arrangement of fields, buildings, and unique compositional 'geometry' that permanently inscribed the achievements of Kielce members of the Association of Polish Art Photographers into the heritage of world photography.

Leszek Gawlik

Pienścisłowski

Paweł Pierściński

Urodził się 25 maja 1938 r. w Kielcach, zmarł 22 maja 2017 roku. Artysta fotografik, uznawany za jednego z głównych animatorów, teoretyków i przedstawicieli Kieleckiej Szkoły Krajobrazu – oryginalnego i wyrazistego nurtu w polskiej i światowej artystycznej fotografii krajobrazowej lat 60., 70. i 80. XX wieku. Główną inspiracją i tworzywem artystycznym w pracach Pawła Pierścińskiego, od początku drogi twórczej był rodzimy, wiejski pejzaż Gór Świętokrzyskich, Ponidzia i okolic Kielc. Swoje twórcze credo, któremu pozostał wierny przez kilkadziesiąt lat zawarł we wstępie do książki „Pola pejzażu. Wspomnienia” (Kielce, 2009 r.), stwierdzając lakonicznie: „Krajobraz jest moim życiowym programem” i w dalszej części: „Obserwuję drobne formy terenowe, by ze statycznych porównań wysnuwać matematyczno-geometryczny model świętokrzyskiej przestrzeni”. Fotografie tego cenionego twórcy składały się niejednokrotnie w duże, otwarte cykle prac takie jak: „Portret Ziemi Kieleckiej”, „Struktury”, „Krajobrazy z pierwszym planem” etc. Sam Paweł Pierściń-

ski określał swoją postawę twórczą jako „dokumentatora”, odkrywającego za pomocą aparatu, świat struktur obecnych w pejzażu. Bogaty dorobek twórczy artysty obejmował również takie dziedziny jak: fotoreportaż, fotografia przyrodnicza, społeczna, portretowa, a także akt. Ogromny dorobek Pawła Pierścińskiego jako fotografika i jego zasługi organizacyjne dla całego środowiska fotograficznego doceniano wielokrotnie, także zagranicą, wyróżniając go prestiżowymi honorowymi odznakami m.in.: ARTYSTA FIAP-AFIAP (w 1968 r.), EXCELLENCE FIAP-EFIAP (w 1976 r.) oraz Especiallly FIAP-EsFIAP (w 1980 r.), przyznawanymi przez Międzynarodową Federację Sztuki Fotograficznej. Swoje prace eksponował na ponad 200 wystawach indywidualnych i 250 ekspozycjach zbiorowych, uzyskując 120 nagród i wyróżnień. Za dokonania twórcze przyznano mu wiele odznaczeń państwowych, w tym Srebrny Medal „Zasłużony Kulturze Gloria Artis” (2005 r.). W środowisku fotograficznym znany był również jako autor licznych książek, albumów, fachowych artykułów i publikacji. Kielecki Krajobraz w ujęciu Pierścińskiego wystawiano wielokrotnie za granicą m.in.: na Biennale Sztuki w Paryżu (1967 r.), Biennale Sztuki w Sao Paulo (1967 r.), Salonie Fotograficznym w Cremonie (1969 r.). Szczególną rolę w dorobku artysty odgrywał cykl zdjęć pod nazwą „Struktury”, który prezentowano w kraju (Toruń, 1970 r.) oraz w galeriach czterdziestu największych włoskich miast (1974 r.). Dla wielbicieli i pasjonatów fotografii, prace Pawła Pierścińskiego stanowią do dziś niewyczerpane źródło inspiracji, a jego imienne hasło, można odnaleźć w najbardziej renomowanych, międzynarodowych słownikach biograficznych.

Born 25 May 1938 in Kielce, died 22 May 2017. Art photographer, recognized as one of the main animateurs, theoreticians, and representatives of the Kielce School of Landscape – an original, distinctive trend in Polish and world artistic landscape photography of the 1960s, 70s, and 80s. From the beginning of his creative career, the main inspiration and artistic material for Paweł Pierściński's works was the native, rural landscape of the Świętokrzyskie Mountains, the Nida River basin, and the Kielce region. He stated his credo, to which he had remained faithful for several dozen years, in the introduction to the book entitled "Pola pejzażu. Wspomnienia" [*Fields of Landscape. Memories*] (Kielce, 2009), by laconically saying: "Landscape is my life's program", "I observe small terrain forms in order to deduce from static comparisons a mathematical/geometrical model of the Świętokrzyskie space". Photographs of this esteemed artist often made up large, open series of works such as: "Portret Ziemi Kieleckiej" [*A portrait of the Kielce region*], "Struktury" [*Structures*], "Krajobrazy z pierwszym planem" [*Landscapes with a foreground*], etc. Himself, Paweł Pierściński described his creative attitude as that of a "documentarian" who used a camera to discover the world of structures that are present in the landscape. The artist's rich oeuvre also includes such domains as: photojournalism, nature, social, portrait, and nude photography. For his huge output as an art photographer and his organizational contribution to the whole photographic milieu, Pierściński was awarded many times, also abroad, among others with the prestigious, honorific distinctions of Artiste FIAP – AFIAP (in 1968), Excellence FIAP – EFIAP (in 1976), and Excel-

lence for Services Rendered to FIAP – EsFIAP (in 1980) conferred by the International Federation of Photographic Art. He presented his works at more than 200 individual exhibitions and 250 group exhibitions, receiving 120 awards and distinctions. For his creative achievements, he received many state decorations, including the Silver Medal for Merit to Culture – Gloria Artis (2005). In the photographic community, he was also known as the author of numerous books, albums, professional articles and publications.

The Kielce landscape, as seen through Pierściński's lens, was exhibited abroad many times, among others at: the art biennale in Paris (1967), the art biennale in São Paulo (1967), and the photographic competition in Cremona (1969).

A special role in the photographer's oeuvre was played by the series of photographs called "Struktury" [*Structures*], which was presented in Poland (Toruń, 1970) and in the galleries of forty largest Italian cities (1974). To fans and enthusiasts of photography, Paweł Pierściński's works are, to this day, an inexhaustible source of inspiration, while his name can be found in the most renowned international dictionaries of biographies.

Paweł Pierściński, Połaniec. Szkic do portretu gminy i miasta, 07.1974 r.

Paweł Pierściński, Połaniec. Szkic do portretu gminy i miasta. Połaniec Rynek, 07.1974 r.

Paweł Pierściński, Szydłów – Plener artystyczny Grupy ST-60 z Warszawy, 1978 r.

Paweł Pierściński, Połaniec. Szkic do portretu gminy i miasta. Połaniec Rynek, 1974 r.

Paweł Pierściński, Sinusoida. Koszenie zboża, 1970 r.

Paweł Pierściński, Sinusoida. Koszenie zboża, 1970 r. ►

Paweł Pierściński, Połaniec, 1974 r.

Paweł Pierściński, Szydłów – Plener artystyczny Grupy ST-60 z Warszawy, 1978 r.

Paweł Pierściński, Zbieranie lnu – Oblęgorek, 08.1961 r.,

Paweł Pierściński, Krajno, 06.1962 r. ►

Paweł Pierściński, Pożar w Pierchnicy, 05.1956 r.

Paweł Pierściński, Pożar w Pierzchnicy, 05.1956 r.

Paweł Pierściński, Łączna – Parów, 12.1959 r.

Paweł Pierściński, Chęciny – Góra Zamkowa, 12.1961 r.

Paweł Pierściński, Helena Kaczmarska. Denków, 07.1967 r.

Paweł Pierściński, Bieliny – chata, 09.1976 r. ►

Paweł Pierściński, Matka, 1985 r.

Paweł Pierściński, Krajno, 04.1962 r. ►

Paweł Pierściński, Śladków – młyn wodny podsiębierny, 04.1975 r.

Paweł Pierściński, Młyn koło Buska, 08.1958 r.

Paweł Pierściński, Leszczyny, 1963 r.

Paweł Pierściński, Małogoszcz, 07.1967 r.

Paweł Pierściński, Okolice Czarnolasu – Pracza, 08.1959 r.

Paweł Pierściński, Orka, 1976 r.

Paweł Pierściński, Połaniec. Szkic do portretu gminy i miasta, 1974 r.

Paweł Pierściński, Zboża, 1964 r.

Paweł Pierściński, Wiosna w Krajinie, 1961 r.

Paweł Pierściński, Trapez, 1960 r.

Paweł Pierściński, Łysica, 1964 r.

Paweł Pierściński, Stradów, 1985 r.

Paweł Pierściński, Droga w Śniadce, 1960 r.

Paweł Pierściński, Klonówka – autoportret, 08.1962 r.

Paweł Pierściński, Krajobraz z wiatrakiem, 1985 r.

Paweł Pierściński, Ślady, 1992 r.

Paweł Pierściński, Krajobraz rolniczy, 1993 r.

Paweł Pierściński, Poniemie – widok z Grodziska, 1991 r.

Bruckowski

Janusz Buczkowski

Urodził się 30 maja 1932 roku we Włocławku. Z wykształcenia jest ekonomistą, absolwentem warszawskiej SGPiS z zamiłowania natomiast – fotografikiem. Należy do grona głównych teoretyków i przedstawicieli Kieleckiej Szkoły Krajobrazu. Droga twórcza Janusza Buczkowskiego ukształtowała się w latach 60. i 70. XX wieku, kiedy aktywnie działał jako członek (od 1965 r.), a później wieloletni prezes Świętokrzyskiego Towarzystwa Fotograficznego. Do Związku Polskich Artystów Fotografików przyjęto go w 1975 roku. Podkreślenia wymaga fakt, że w latach 1975-1988 niezwykle aktywnie uczestniczył we wszystkich najważniejszych przedsięwzięciach podejmowanych przez artystów należących do Kieleckiej Szkoły Krajobrazu. Prace artystyczne Janusza Buczkowskiego

eksponowane były na ponad 200 wystawach zbiorowych i indywidualnych w Polsce i za granicą, między innymi w: Niemczech, Hiszpanii, Francji Portugalii, a nawet w Japonii. Zalicza się je do klasyki polskiej fotografii. W 1976 r. Międzynarodowa Federacja Sztuki Fotograficznej (FIAP) z siedzibą w Genewie uhonorowała fotografika z Kielc prestiżową odznaką i tytułem Artiste FIAP. Za osiągnięcia w dziedzinie sztuki fotograficznej został on odznaczony licznymi nagrodami, m.in.: Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski, zespołową nagrodą Ministra Kultury i Sztuki I stopnia za współtworzenie „Kieleckiej Szkoły Krajobrazu”, Medalem „Zasłużony Kulturze Gloria Artis”, jest też Laureatem Nagrody Miasta Kielce. Przez długie lata działalności artystycznej Janusz Buczkowski stworzył wiele znakomitych cykli fotograficznych wśród których znajdują się m.in.: „Puszcza Jodłowa” oraz „Kieleckie Krajobrazy (1959-1989); „Akty” (1975-1985); „Zaułki” (1998-2006); „Abstrakcje – Murale” (od 1998 r.) i wiele innych. Z okazji 50-lecia pracy twórczej fotografik wydał album pt. „Fotografia Artystyczna” oraz książkę „Przygody z Fotografią”. Janusz Buczkowski jest autorem kilkunastu książek, albumów oraz powieści. Do dziś pozostaje jednak wierny swojej kilkudziesięcioletniej pasji fotograficznej. W 2015 roku ukazały się dwa autorskie albumy artysty fotografika: „Kieleckie Krajobrazy” oraz „Kielce z tamtych lat”.

Born 30 May 1932 in Włocławek. An economist by education (graduate of the SGH Warsaw School of Economics), and an art photographer by avocation. One of the main theoreticians and representatives of the Kielce School of Landscape. Janusz Buczkowski's creative career was shaped in the 1960s and 70s when he was an active member (from 1965) and later a long-time president of the Świętokrzyskie Photographic Society. He was admitted to the Association of Polish Art Photographers in 1975. It deserves to be emphasized that between 1975 and 1988 he took an extremely active part in all of the most important undertakings of artists belonging to the Kielce School of Landscape. Buczkowski's artistic works have been presented at more than 200 collective and individual exhibitions in Poland and abroad, including: Germany, Spain, France, Portugal, and even in Japan. They are considered to be classics of Polish photography. In 1976, the International Federation of Photographic Art (FIAP) based in Geneva honored this art photographer from Kielce with the prestigious badge and title of Artiste FIAP. For his achievements in the art of photography, he has received numerous prizes, inter alia: the Knight's Cross of the Order of Polonia Restituta, the team award from the Minister of Culture and Art of the 1st degree for co-creating the "Kielce School of Landscape", the Medal for Merit to Culture – Gloria Artis, as

well as the Award of the City of Kielce. Over the many years of his artistic activity, Janusz Buczkowski has created many excellent photographic series such as "Puszcza Jodłowa" [*the Fir Forest*], "Kieleckie Krajobrazy" [*Kielce landscapes*] (1959–1989); "Akty" [*Nudes*] (1975–1985); "Zaułki" [*Backstreets*] (1998–2006); "Abstrakcje – Murale" [*Abstract works – Murals*] (since 1998), and many others. On the occasion of the 50th anniversary of his creative work, the photographer published the album "Fotografia Artystyczna" [*Art Photography*] and the book "Przygody z Fotografacją" [*Adventures with Photography*]. Janusz Buczkowski is the author of a dozen or so books, albums, and novels. However, to this day, he remains faithful to his decades-long passion for photography. In 2015, two original albums of this art photographer were published: "Kieleckie Krajobrazy" [*Kielce landscapes*] and "Kielce z tamtych lat" [*Kielce in those years*].

Janusz Buczkowski, Orka, 1963 r.

Janusz Buczkowski, Podorywka na Klonówce, 1963 r.

Janusz Buczkowski, Kosiarz z okolicy Szewnej, 1966 r.

Janusz Buczkowski, Wykopki, 1962 r.

Janusz Buczkowski, Okolice Krajna, 1966 r.

Janusz Buczkowski, Pasanie krowy – nasza jedyneczka, 1960 r.

Janusz Buczkowski, Studnia – czerpanie wody.

Janusz Buczkowski, W drodze do domu, 1970 r.

Janusz Buczkowski, W drodze do kościoła, 1970 r.

Janusz Buczkowski, Świętokrzyskie kobiety, 1968 r.

Janusz Buczkowski, Krajno, 1971 r.

Janusz Buczkowski, Klonówka, 1968 r.

Janusz Buczkowski, Okolice Kajtanowa, 1966 r.

Janusz Buczkowski, Powrót z kościoła, 1961 r.

Janusz Buczkowski, Chałupa w okolicy Słupi, 1981 r.

Janusz Buczkowski, Świętokrzyski wiatrak, 1979 r.

Janusz Buczkowski, Młyn w Mostkach, 1981 r.

Janusz Buczkowski, Spotkania, 1975 r.

Janusz Buczkowski, Gęsi, 1963 r.

Janusz Buczkowski, Ja tu rządę – kogut, 1972 r.

Janusz Buczkowski, Strach na wróble II, 1962 r.

Janusz Buczkowski, Targ w Łopusznie, 1977 r.

Janusz Buczkowski, Targ w Łopusznie.

Janusz Buczkowski, Małżeństwo kołem się toczy, 1970 r.

◀ Janusz Buczkowski, Rolnik z Szewnej k/Ostrowca Świętokrzyskiego, 1966 r.

Janusz Buczkowski, Tkaczka – Nowa Słupia, 1971 r.

Janusz Buczkowski, Dzierganie – Nowa Słupia, 1971 r. ►

Janusz Buczkowski, Odpoczynek na dożynkach w Nowej Słupie, 1970 r.

Janusz Buczkowski, Odpoczynek na dożynkach w Nowej Słupie, 1971 r. ►

Janusz Buczkowski, Przed kościołem w Chmielniku, 1959 r.

◀ Janusz Buczkowski, Nowa Słupia, 1971 r.

Janusz Buczkowski, Spotkanie na ulicy, 1959 r.

◀ Janusz Buczkowski, Rolnik z okolicy Klonówki, 1964 r.

Janusz Buczkowski, Kieleckie pola, 1966 r.

Janusz Buczkowski, Wierzby, 1979 r.

Janusz Buczkowski, Okolice - Marzysz - Znojów, 1984 r.

Janusz Buczkowski, Zimowa wędrówka, 1966 r.

Janusz Buczkowski, Okolice Mniowa, 1968 r.

Janusz Buczkowski,
Szewna k/ Ostrowca Świętokrzyskiego, 1968 r.

Janusz Buczkowski, W zimowej szacie, 1975 r.

Janusz Buczkowski, Nad Wierną Rzeką, 1966 r.

Janusz Buczkowski, Przedwiośnie, 1979 r.

Janusz Buczkowski, Bruzdy, 1978 r.

Gajewski

Janusz Stanisław Gajewski

Urodził się 4 stycznia 1944 r. w Szewnie (Ostrowiec Św.). Od wielu lat pasjonuje się fotografią srebrną, jest także znakomitym fotografem dokumentalistą. W 2018 r. Janusz Gajewski znalazł się w gronie stypendystów Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego za „Odtworzenie sposobu fotografii ulicznej z lat 30-tych ubiegłego wieku”. Opracował także unikatową ścieżkę edukacyjną „Od szklanej kliszy do komputera” obrazującą, jak fotografia i sposób jej wykonywania zmieniły się w ciągu jego zawodowego życia. Na drogę zawodową Janusza Gajewskiego, co podkreśla sam twórca, znacząco wpłynęła przyjaźń z Janem Siudowskim – prekursorem Kieleckiej Szkoły Krajobrazu, datowana od lat 60. XX wieku. Stała się ona źródłem inspiracji w rozwijaniu własnej, oryginalnej twórczości fotograficznej. Ważną osobą, która ukierunkowała artystyczną karierę Janusza Gajewskiego był też Dobrosław Kostkowski, kie-

rownik Biblioteki Technicznej w ostrowieckiej hucie i jednocześnie fotoreporter gazetki zakładowej noszącej tytuł: „Walczymy o Stal”. Dzięki niemu Janusz Gajewski zainteresował się żywo fotografią naukową, fotografując profesjonalnie m.in. mikro i makro struktury przemysłowych wyrobów hutniczych. Pogłębiając swoją wiedzę w tym temacie, artysta wielokrotnie uczestniczył w sympozjach Fotografii Naukowej organizowanych przez ZPAF w Wrocławiu. W latach 70. XX w. Janusz Gajewski zatrudniony był w TVP Kielce jako reporter, uczestnicząc m.in. w realizacji popularnego programu „Nowoczesność w domu i zagrodzie”. Współpracował także z Wyższą Szkołą Pedagogiczną w Kielcach (obecnie Uniwersytet im. Jana Kochanowskiego), gdzie dla Instytutu Historii i Instytutu Biologii realizował dokumentację fotograficzną prowadzonych tam badań naukowych. Do lat 90-tych Janusz Gajewski fotografował też unikatowe zabiegi i operacje chirurgiczne przeprowadzane w kieleckich szpitalach. Fotograf nie stronił również od działalności społecznej, pełniąc funkcję instruktora w Kieleckim ZHP. Po roku 2000 Janusz Gajewski przeniósł się do Warszawy, podejmując pracę w powstającym Instytucie Pamięci Narodowej. Zajmował się tam mikrofilmami w pracowni reprografii. Zainteresowania historią zaowocowały w życiu Janusza Gajewskiego potrzebą zaangażowania się w opiekę nad seniorami, zwłaszcza Powstańcami Warszawskimi. Oprócz uprawiania fotografii, tej społecznikowskiej pasji oddaje się do dziś. Fotograf jest członkiem Katolickiego Stowarzyszenia Dziennikarzy.

Born 4 January 1944 in Szewna (Ostrowiec Świętokrzyski). Passionate about silver photography for many years now, he is also an excellent documentary photographer. In 2018, Janusz Gajewski became one of the recipients of the grant from the Ministry of Culture and National Heritage for "Recreating the method of street photography from the 1930s". He created the unique educational path "From glass photographic plates to computers", which shows how photography and the way it is done have changed in his professional lifetime.

As Gajewski himself emphasizes, his career was significantly influenced by his friendship (going back to the 1960s) with Jan Siudowski – the precursor of the Kielce School of Landscape. That friendship became a source of inspiration when developing his own, original photographic work. Another important person who gave direction to Janusz Gajewski's artistic career was Dobrosław Kostkowski, the manager of the Technical Library at the Ostrowiec Steelworks and, at the same time, a photojournalist for the in-house gazette entitled: "Walczy my o Stal" [*We fight for Steel*]. Thanks to him, Janusz took a keen interest in scientific photography, taking professional photographs of micro and macro structures of industrial metallurgical products, among other things. Deepening his knowledge of this subject, the artist repeatedly participated in scientific photography symposia organized by the Association of Polish Art Photographers in Wrocław. In the 1970s, Gajewski worked for TVP Kielce as a reporter involved,

inter alia, in the popular program "Nowoczesność w domu i zagrodzie" [*Modernity at and around the Homestead*]. He also cooperated with the Higher School of Pedagogy in Kielce (now the Jan Kochanowski University) where, for the Institutes of History and Biology, he made photographic documentation of scientific research conducted there. Until the 90s, Janusz Gajewski also photographed unique medical treatments and surgical operations performed at hospitals in Kielce. The photographer did not shy away from social activities either – he served as an instructor at the Kielce branch of the Polish Scouting and Guiding Association. After 2000, he moved to Warsaw to take up a job at the then nascent Institute of National Remembrance. There, he worked with microfilms in the reprography workshop. Janusz Gajewski's interest in history made him want to get involved in caring for senior citizens, especially those who took part in the Warsaw Uprising. To this day, apart from photography, he devotes himself to that community-oriented passion. The photographer is a member of the Catholic Association of Journalists.

Janusz Stanisław Gajewski, Strumyk w okolicy Woli Jachowej, 1977-80 r.

Janusz Stanisław Gajewski, Ostatnie spojrzenie na pole, 1965 r.

Janusz Stanisław Gajewski, Plac przeładunkowy Cukrowni Częstocice 2.

Janusz Stanisław Gajewski, Plac przeładunkowy Cukrowni Częstocice.

Janusz Stanisław Gajewski, Gospodarska wizyta KW PZPR w Cukrowni Częstocice.

Janusz Stanisław Gajewski, Budowa Cementowni Nowiny II, 1972 r.

Janusz Stanisław Gajewski, Ulica Opatowska w Nowej Słupie, 1972/3 r.

Janusz Stanisław Gajewski, Realizacja programu „Żniwa w Świętokrzyskiem”.

Janusz Stanisław Gajewski, Dożynki w Nowej Słupi, 1972/3 r.

Janusz Stanisław Gajewski, Wywiad prowadzi Czesław Kusal i Jan Maruszak (od lewej), 1974-77 r.

Janusz Stanisław Gajewski, Kardynał Karol Wojtyła w Skarżysku-Kamiennej, 1973 r.

Janusz Stanisław Gajewski, Peregrynacja kopii obrazu Matki Boskiej Częstochowskiej, jazda wojaków z różnych epok.

Janusz Stanisław Gajewski, Peregrynacja kopii obrazu Matki Boskiej Częstochowskiej, pojedynczy jeździec konny.

Janusz Stanisław Gajewski, Peregrynacja kopii obrazu Matki Boskiej Częstochowskiej, wspólne zdjęcie.

Janusz Stanisław Gajewski, Peregrynacja kopii obrazu Matki Boskiej Częstochowskiej, jazda wojaków z różnych epok.

Janusz Stanisław Gajewski, Peregrynacja kopii obrazu Matki Boskiej Częstochowskiej, jazda wojaków z różnych epok.

Janusz Stanisław Gajewski, Peregrynacja kopii obrazu Matki Boskiej Częstochowskiej, orszak Panien Młodych.

Janusz Stanisław Gajewski, Peregrynacja kopii obrazu Matki Boskiej Częstochowskiej, eskorta rowerzystów.

Janusz Stanisław Gajewski, Wyjazd dzieci pracowników Cukrowni Częstocice na kolonie, 1958/59 r.

Janusz Stanisław Gajewski, Szczepan-Legionista. ►

Janusz Stanisław Gajewski, Lenin wszędzie na ulicach Ostrowca, 1960/70 r.

Janusz Stanisław Gajewski, Lenin wiecznie żywy.

Janusz Stanisław Gajewski, Pałac Karskich-Włostów, 1959-60 r.

Janusz Stanisław Gajewski, Nagłowice-Dworek Mikołaj Reya, 1959-60 r.

Janusz Stanisław Gajewski, Chmielów – płukanie po praniu w Kamiennej, 1960 r.